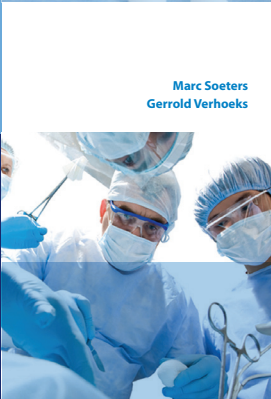

Stappenplan realiseren structurele financiering innovatieve ouderenzorg

introductie

Marc Soeters
Gerrold Verhoeks

ZORGMARKTADVIES

Samenvatting

Inleiding

Het Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO) heeft de start van tal van innovatieve projecten mogelijk gemaakt. Het betreft veelal projecten die een samenhangend aanbod van zorg, ondersteuning en wonen proberen te realiseren voor kwetsbare ouderen. Veel van deze projecten laten inmiddels veelbelovende uitkomsten zien. Voor ouderen is het van belang dat deze kwaliteitsslag niet tijdelijk is, maar structureel geborgd wordt. Hiervoor is structurele bekostiging een noodzakelijke voorwaarde.

Het realiseren van structurele financiering na afloop van de projectfase is echter zelden eenvoudig. Naar aanleiding van een door vertegenwoordigers van de ouderenzorgnetwerken GENERO, NUZO en AMC/KOZ uitgevoerde inventarisatie van financieringsknelpunten wil ZonMw de verschillende partijen die betrokken zijn bij de NPO-projecten ondersteunen bij het verkrijgen van structurele financiering. ZonMw heeft daartoe aan ZorgmarktAdvies gevraagd een stappenplan te ontwikkelen voor het verkrijgen van structurele financiering voor innovaties in de ouderenzorg. Zie eventueel ook het volledige Stappenplan realiseren structurele financiering innovatieve ouderenzorg. www.zorgmarktadvies.nl/actueel/106-financiering-innovatieve-ouderenzorg

Het stappenplan richt zich concreet op de volgende partijen:

- Projectleiders van innovatieve projecten in de ouderenzorg
- Financiers van innovatieve ouderenzorg: zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten

Het is mogelijk het stappenplan breder toe te passen dan alleen in de ouderenzorg. Ook is het stappenplan beschikbaar voor doorontwikkeling. Op basis van de ervaringen van partijen met het stappenplan kan het stappenplan verder worden ingevuld en aangescherpt.

Het stappenplan valt uiteen in vijf stappen:

Onderdeel	Stap	Actie	Verantwoordelijke
Vorbereiding	Stap 1	Verdiep je in de wereld van de financiers	<i>Projectleider</i>
	Stap 2	Presenteer de kosten en baten helder voor de financier	<i>Projectleider i.s.m. (vertegenwoordigers van) ouderen</i>
Uitvoering bij innovaties die in één domein vallen	Stap 3	Bepaal of de innovatie duidelijk in één domein thuishoort	<i>Projectleider i.o.m. financiers</i>
	Stap 4	Stel vast wat de meest passende wijze van bekostiging is	<i>Projectleider i.o.m. financiers</i>
Besluitvorming bij meerdere betrokken financiers	Stap 5	Bekijk het integrale plaatje en betrek zo nodig ook andere financiers	<i>Financiers</i>

Vorbereiding

Stap 1: Verdiep je in de wereld van de financiers

- Projectleider

Zorgverzekeraars, zorgkantoren en gemeenten zijn de financiers van zorg en welzijn en daarmee de belangrijkste partijen voor de bekostiging van zorg, ondersteuning en preventie. Om zo goed mogelijk te kunnen aansluiten bij de wensen en belangen van de financiers is het noodzakelijk de cultuur en werkwijze van de financiers te begrijpen. Het is minimaal van belang de hierna volgende zaken goed te realiseren:

- Tussen de verzekeringen Zvw en Wlz enerzijds en de Wmo 2015 anderzijds bestaan fundamentele verschillen
- Zorgverzekeraars en gemeenten lopen financieel risico
- Zorgkantoren lopen geen financieel risico, maar zijn gebonden aan strikte regels
- Financiers kijken primair naar hun wettelijke verplichtingen en de kosten en baten binnen hun eigen stelsel
- Financiers stellen hoge eisen aan het toekennen van structurele financiering
- Het te doorlopen proces voor het verkrijgen van structurele financiering is onduidelijk
- Het besluitvormingsproces van de financier kent zijn eigen dynamiek

Stap 2: Presenteer de kosten en baten helder voor de financier *- Projectleider i.s.m. (vertegenwoordigers van) ouderen*

Om voor structurele bekostiging in aanmerking te komen is het van belang om gemeenten en zorgverzekeraars van de juiste informatie te voorzien voor de financiële besluitvorming. Wetenschappelijke publicaties zijn in de regel niet geschikt om financiers te informeren. Deze documenten zijn voor een ander doel en een ander publiek geschreven. Het is van groot belang de beleidsadviseurs bij de financiers op een toegankelijke wijze te informeren over de meerwaarde van de innovatie. Stel daartoe een beknopte business case op waarin alle relevante informatie voor de financier in begrijpelijk Nederlands op een rij staat. Het document dient in elk geval in te gaan op de volgende drie zaken:

1. Hoe en in welke mate de innovatie de kwaliteit van leven van de doelgroep verbetert
2. Wat de financiële kosten en baten van de innovatie zijn en bij welke partij(en) ze neerslaan
3. Onder welke voorwaarden en bij welke doelgroep de innovatie het meeste effect heeft

Uitvoering bij innovaties die in één domein vallen

Stap 3: Bepaal of de innovatie duidelijk in één domein thuishoort

- *Projectleider i.o.m. financiers*

Bij stap 3 dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

- Is er sprake van een taak in het kader van de Wmo?
- Is er sprake van een aanspraak in het kader van de Zvw?
- Is er sprake van een aanspraak in het kader van de Wlz?

Een innovatie kan duidelijk betrekking hebben op één domein. Het is in dat geval meestal helder wie de relevante financiers zijn. In dat geval kunnen de relevante financiers zelf de meerwaarde van de innovatie bepalen ten opzichte van de kosten en ten opzichte van uitgaven aan andere vormen van zorg, ondersteuning en preventie.

Stap 4: Stel vast wat de meest passende wijze van bekostiging is

- *Projectleider i.o.m. financiers*

In het geval bij stap 3 is vastgesteld dat de innovatie duidelijk betrekking heeft op één domein, dan is de volgende stap de meest passende wijze van bekostiging te bepalen. Gemeenten hebben wettelijk heel veel ruimte om zelf de bekostiging te bepalen voor hulp, ondersteuning en zorg. Voor de Zvw en de Wlz is echter in de Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg) vastgelegd dat het verboden is om zorgprestaties in rekening te brengen die niet door de NZa zijn vastgesteld. Indien een innovatieve zorgvorm niet onder een bestaande zorgprestatie, zoals een DBC valt, moet bij de NZa een route worden doorlopen voor een aanvraag van een nieuwe zorgprestatie. Deze procedure vergt echter wel de nodige tijd. Onderstaande tabel geeft een beknopt overzicht van de huidige alternatieve mogelijkheden voor bekostiging van innovaties vanuit de Zvw en de Wlz.

Huidige alternatieve mogelijkheden voor bekostiging van innovaties in Zvw en Wlz

Zvw	• NZa beleidsregel Innovatie ten behoeve van nieuwe zorgprestaties• Segmenten in de bekostiging die nu al meer ruimte bieden voor innovatieve zorgprestaties, zoals segment 3 in de huisartsenbekostiging• Mogelijkheid facultatieve prestatie voor fysiotherapie, oefentherapie, dieetadvisering, eerstelijns psychologische zorg en farmacie
Wlz	• NZa beleidsregel Innovatie ten behoeve van nieuwe zorgprestaties• Experimenteerartikel: via een algemene maatregel van bestuur kan bij wijze van experiment worden afgeweken van de teksten in de Wlz. Afwijkingen ten aanzien van de kring van verzekerden en de aanspraken zijn echter uitgesloten• Onder artikel 10.1.2 van de Wlz is het via een experiment ook mogelijk om verzekerden één volledig integraal pakket aan diensten aan te bieden over de verschillende domeinen heen (Wlz, Zvw, Jeugdwet en Wmo).• Landelijke programma's die kwaliteit en innovatie willen bevorderen, zoals het programma Waardigheid en Trots voor de verpleeghuissector• Het dialoogmodel in de zorginkoop biedt aanbieders mogelijkheden om financiering van zorginnovaties te realiseren via een prijsopslag.

De minister van VWS heeft onlangs een wetsvoorstel ingediend om de Wmg te wijzigen. In de nieuwe Wmg wordt geregeld dat prestatiebeschrijvingen vrij zijn, tenzij uit de ministeriële regeling blijkt dat een zorgvorm gereguleerd is. Dit biedt op termijn veel mogelijkheden voor bekostiging van innovaties.

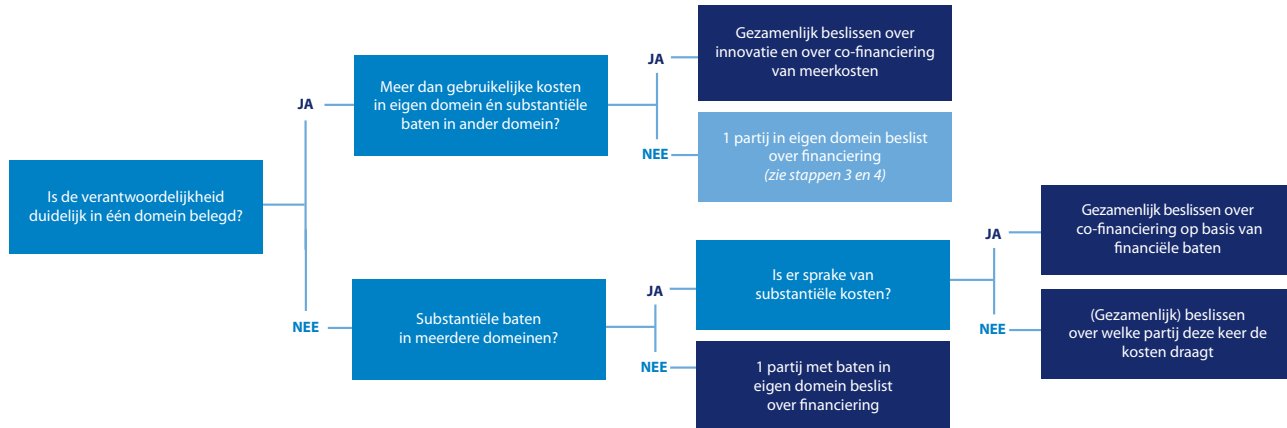
Besluitvorming bij meerdere betrokken financiers

Stap 5: Bekijk het integrale plaatje en betrek zo nodig ook andere financiers - *Financiers*

Bij de stappen 3 en 4 is het te doorlopen proces besproken indien een innovatie duidelijk in één domein thuishoort en de volledige kosten ten laste van dat domein komen. Stap 5 richt zich op de besluitvorming over de (structurele) financiering van innovaties in de volgende gevallen:

- Innovaties waarbij de verantwoordelijkheid duidelijk in één domein is belegd, maar met meerkosten en substantiële baten in andere domeinen
- Innovaties waarbij de verantwoordelijkheid niet duidelijk in één domein is belegd

Het onderstaande schema geeft een handreiking voor de besluitvorming over de (structurele) financiering van innovaties bij meerdere betrokken financiers:

ZORGMARKTADVIES

Colofon

Tekst: Marc Soeters

Gerrold Verhoeks

Uitgave: ZorgmarktAdvies

www.zorgmarktadvies.nl

Vormgeving: Mariej Vormgeving, Amsterdam

Dit rapport is mogelijk gemaakt door ZonMw in het kader van het NPO.

23 juni 2016

© 2016 *ZorgmarktAdvies*